

390

setembre 2015 • revista mensual
Any 36è • PVP 3,00 €
edita Fundació Roca i Galès

cooperació

CATALANA

Fem país.coop

Les nostres cooperatives: **Fent país, SCCL**

Entrevista: **David Fernández i la política subversiva**

ISSN 1133-8415

9 771133 841150

*Referent
Cooperatiu Català en
Prevenció de Riscos
Laborals*

*Nou servei
Vigilància
de la Salut*

*Totes les especialitats
preventives.
A tot Catalunya*

SePrA
servei de prevenció

www.sepra.cat

T. 93 457 41 45
Trinxant 98-100, 08026 Barcelona sepra@sepra.es

Servei de Prevenció Aliè acreditat en totes les especialitats (SP-063-B)

ASSIGEM
SERVEIS EMPRESARIALS

Assessorament i gestió integral especialitzada en
COOPERATIVES, FUNDACIONS
i ENTITATS NO LUCRATIVES

- Comptabilitat, aplicació Pla Comptable, seccions, tancament, Comptes Anuals.
- Obligacions tributàries, Declaracions periòdiques, Impost Societats, Requeriments, Inspeccions, etc.
- Nòmines, Seguretat social, problemàtica laboral, sancions, acomiadaments, etc.
- Temes socials, Assemblees, seccions, constitució i canvis en òrgans d'administració, mediació en situacions conflictives, etc.
- Temes jurídics, contractes, adaptació estatuts, revisió de la gestió tributària, regularització Registres: Cooperatives, Propietat, etc.

PROTECCIÓ DE DADES, Document de Seguretat, inscripció Agència Protecció de Dades

ASSIGEM Serveis Empresarials, Scll
Girona, 38, 1r 2a - 08010 Barcelona
Tel. 932 652 285 - Fax 932 325 613

“un servei jurídic compromès i de qualitat”

 Col·lectiu Ronda
ASSESSORIA JURÍDICA LABORAL ECONÒMICA SOCIAL

Barcelona - Cerdanyola - Granollers
Mataró - Mollet del Vallès - Rubí
despatxos associats:
Girona - Lleida - Tarragona - Tortosa - Vilafranca del P.

www.cronda.coop
crondaweb@cronda.coop

Cooperativisme i economia social

- Assessorament integral a cooperatives, associacions, fundacions i altres entitats d'economia social
- Autoocupació i plans d'empresa
- Consultoria i auditoria
- Mediació en conflictes societaris

Drets de les persones i els col·lectius

- Dret civil, penal i administratiu
- Dret de família
- Separacions, divorcis
- Danys i perjudicis
- Accidents de circulació i de treball
- Arrendaments
- Dret fiscal
- Habitatge, urbanisme i medi ambient
- Estrangeria
- Violència de gènere

Defensa dels treballadors/es

- Assessorament laboral i Seguretat Social
- Acomiadaments
- Reclamacions
- Dret sindical
- Regulació d'ocupació
- Negociació col·lectiva
- Pensions
- Accidents i prevenció de riscos laborals
- Malalties professionals
- Plans de pensions

SUMARI

4 / TORNAVEU

Ignasi Faura Ventosa, advocat,
membre de l'ANC,
Sectorial d'Economia Social

5 / EDITORIAL

Fem País.coop

6 / EL NOSTRE MÓN

Agnès Giner

9 / COOPERATIVES DE CATALUNYA

Nova normativa de cooperatives,
la Llei 12/2015

Confederació de Cooperatives de
Catalunya

10 / LES NOSTRES COOPERATIVES

Fent País, SCCL, turisme
responsable i de proximitat com a
motor de canvi social

Amb una capsa d'experiències com
ensenya, aquesta cooperativa te per
objectiu promoure un model de
turisme de proximitat, sostenible i
transformador socialment. Inspirat
en els grups de consum local, la
seva proposta incideix en el sector
del turisme, construint un mapa de
proposades de transformació.

Pep Valenzuela

10

13 / ENTREVISTA

David Fernández i la política
subversiva

"La millor notícia és que hi ha
alternatives"

Montse Pallarés

16 / ÀGORA

Economia solidària per a una
Catalunya lliure

Jordi Estivill

19 / EL COOPERATIVISME AL MÓN

L'economia social a Rojava

Eulàlia Reguant i Natxo Parra

21 / EL COOPERATIVISME AL MÓN

Què pot aportar l'economia social i
solidària a la construcció d'un nou
país. Una mirada al cas del Quebec
Jordi Valls i Olivé

25 / RESSENYA

Un barri fet a cops de cooperació.

El cooperativisme obrer al

Poblenou

Montse Pallarés

26 / BIBLIOTECA

Donació de llibres

Retalls

Elisenda Dunyó

CRÈDITS

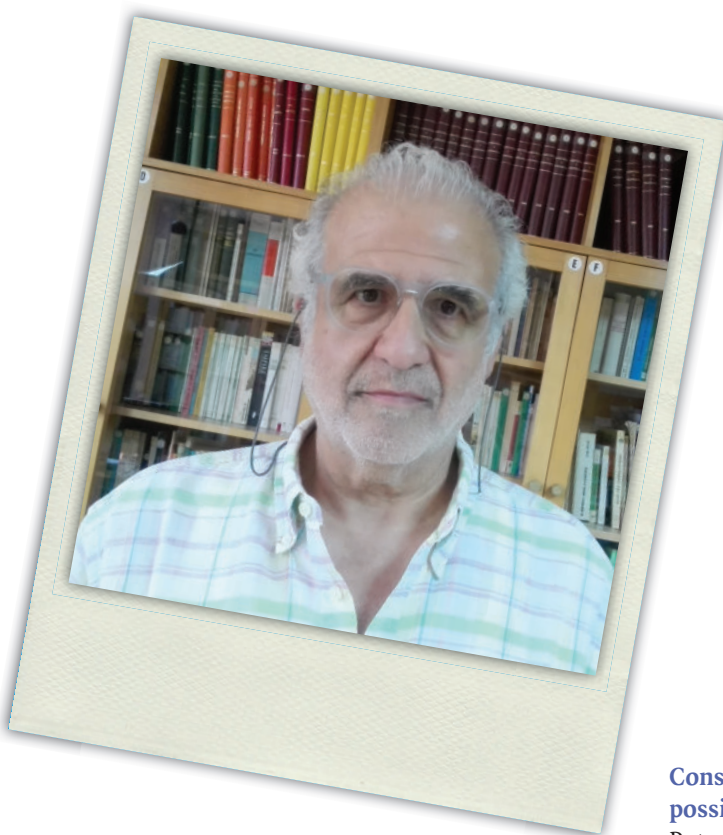
Editora Fundació Roca i Galès Redacció i Administració Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - Fax 93 487 32 83 - cc@rocagales.cat - www.rocagales.cat - Twitter: @rocagales
Coordinació Agnès Giner. Consell assessor Margarida Colomer, Miquel Corna, Enric Dalmau,
Raimon Gassiot, Agnès Giner, Ma. Lluïsa Navarro, Xavi Palos, Jordi París, Joseba Polanco, Esteve
Puigferrat, Olga Ruiz i Quim Sicília. Els autors són responsables dels articles signats. Ni la direcció de la
revista ni els editors comparteixen per força les opinions que puguin reflectir els textos aquí inscrits. Foto portada:
Castellers CC-2.0-BY Alessandra Pezzotta - Flickr.com Disseny, maquetació i producció Simón
Vázquez i Pol·len edicions, sccl Dipòsit legal B-22.823/80 I.S.S.N. 1133-8415.
Aquesta revista ha estat impresa sobre paper certificat FSC® i amb tintes provinents d'olis vegetals

Amb el suport de:

Un parell de preguntes (que en són tres) a **Ignasi Faura Ventosa** (Barcelona, 1945), advocat, membre de l'ANC, Sectorial d'Economia Social

1

Què et sembla atractiu del cooperativisme?

Realitzar projectes econòmics i socials, associant-te amb altres persones, buscant l'interès comú per sobre de l'individual, i aconseguir bons resultats per a poder aplicar els excedents a la millora constant del projecte.

La força del cooperativisme és la capacitat d'agrupar les persones per promoure qualsevol activitat econòmica o social en interès del col·lectiu, de manera democràtica i participativa.

2

Què no et convenç del cooperativisme?

Algunes experiències cooperatives es donen poc a conèixer, i a vegades les persones que hi participen tendeixen a tancar-se en el seu propi projecte i obliden la seva projecció social i empresarial, que podria ser engrescadora per a altra gent.

El cooperativisme és un model consolidat, amb més de cent cinquanta anys d'experiència i realitats molt potents. Pot permetre afrontar bé les noves necessitats de les persones i obrir altres perspectives enmig d'una societat sotmesa al capital financer.

3

Consideres que hi ha una altra economia possible?

Pot aportar transparència a les relacions econòmiques i socials per evitar els monopolis, ampliar les formes de democràcia econòmica a la societat catalana del futur mitjançant un millor repartiment de la riquesa, i desenvolupar la solidaritat com a pràctica de treball i de col·laboració entre les persones, les entitats i les administracions públiques. Cal tenir en compte que uns cinc milions de catalans tenen ja alguna relació amb entitats de l'economia social: mutualitats, cooperatives, tercer sector, associacions gestionàries, fundacions i d'altres. Cal reconèixer aquestes entitats amb igualtat de condicions que les empreses mercantils i institucionalitzar la seva presència activa a Catalunya.

Fem País.coop

Moltes de les persones que agafareu la revista *Cooperació Catalana* en aquest número de setembre us sorprendreu perquè és monogràfic i, especialment, perquè és un número monogràfic sobre les aportacions del cooperativisme a un país que s'està intentant gestar i en el qual considerem imprescindible una economia més social al servei de les persones.

Una publicació com *Cooperació Catalana* no acostuma a oscil·lar gaire en els seus temes, però ens ha semblat que l'ocasió pagava la pena i que no la podíem deixar passar sense dedicar-hi un número especial de reflexió. Siguin quines siguin les persones guanyadores a les eleccions del 27-S i siguin quines siguin les xifres de les persones que surtin a la Meridiana o al carrer l'Onze de Setembre, aquests mesos seran excepcionals en molts aspectes i nosaltres, des de la Fundació Roca i Galès, hem volgut sumar-nos a aquest estat d'expectativa, albirant un futur millor.

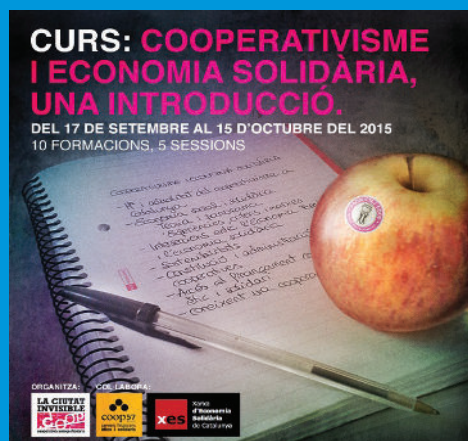
La Fundació té com a objectius la promoció i la difusió del cooperativisme a Catalunya i dels seus principis i valors, i el coneixement i la defensa del medi ambient i del benestar

social. I és dins aquests paràmetres que prenent el fet de fer un monogràfic sobre els possibles i variats esdeveniments del futur. És ben cert que ens equivocariem si ens pronunciéssim a favor o en contra de qualsevol de les opcions avui en joc. La nostra tasca, des de l'exercici del saber pràctic i des de la teoria, és crear consciència crítica per aconseguir un treball plural en què la cooperació sigui un eix ben visible.

La defensa del cooperativisme duu implícita la lluita per construir un món millor i una Catalunya millor. Nosaltres, com a cooperativistes, volem treballar amb les persones, volem transformar les regles del joc dels mercats capitalistes creant cooperatives per organitzar-nos econòmicament, culturalment, socialment, per en el fons ser més lliures. Potser no és tan veritat que hi hagi una nova política, i el que sí que captem és una nova classe formada per persones que saben que els temps estan canviant, perquè són elles mateixes les que canvien, amb la seva vida quotidiana activa, amb la seva lluita, potser petita, però imprescindible i sobretot eficaç. Amb elles estem. ■

LA COBERTA/ Foto: Castellers CC-2.0-BY Alessandra Pezzotta - Flickr.com

Curs "Cooperativisme i Economia solidària: una introducció"

Organitzat per la cooperativa autogestionària La Ciutat Invisible, el curs "Cooperativisme i Economia solidària: una introducció", pretén compartir una sèrie d'elements teòrics i pràctics sobre aquests dos àmbits. I ho fa partint de la base que, si l'autogestió dels sabers i l'extensió política del coneixement és sempre necessària per a construir alternatives emancipadores, en el camp socioeconòmic és del tot imprescindible. El curs tindrà lloc entre el 17 de setembre al 15 d'octubre del 2015, i consta de deu formacions, que es faran distribuïdes en cinc sessions. El cost del curs és de 90 euros per persona, amb un 10% de descompte per a entitats i persones sòcies de la XES o de la Coop57, organismes col·laboradors en la realització del curs. Les places són limitades: quinze persones.

La proposta formativa que presenten vol ser útil per a la reapropiació col·lectiva de l'economia: tant per a constituir cooperatives o altres iniciatives socioeconòmiques, com per a aproximar-se genèricament al món de l'economia social i solidària. Amb la pretensió que serveixi per a acompanyar el naixement de noves experiències, i per la intercooperació i l'aprenentatge mutu entre les ja constituïdes, aclareixen que no són emprenedors... isinó cooperativistes! Més informació i programa del curs, a: www.laciutatinvisible.coop

La Fageda torna a rebre visites

Una façana exterior revestida amb pedres volcàniques que s'han volgut recuperar de les obres, una sala de projecció i un tast que permet encabir prop d'un centenar de persones i que té un ús polivalent, parets amb imatges i paraules que parlen de la història i la filosofia de La Fageda, una botiga que és una autèntic aparador de tots els productes de La Fageda, i un equip humà disposat a rebre els milers de visitants que cada any volen trepitjar les instal·lacions.

Així és el nou Servei d'Atenció al Visitant (SAV) que ha dit adéu a l'estructura dels hivernacles que durant molt anys l'ha allotjat, i que ara es presenta tan equipat com acollidor. Més gran —ocuparà més de tres-cents metres quadrats— i totalment nou. Després de tancar les portes el mes de setembre del 2014, les va tornar a obrir el passat 11 de juliol, un període de nou mesos que ha culminat amb una seu concebuda per a millorar i potenciar l'instrument més important que té La Fageda per a mostrar què fa i com ho fa. El visitant no només pot conèixer amb profunditat el procés productiu dels iogurts, gelats i melmelades, sinó que també té al seu abast un tast complet que el fa gaudir —en el mateix marc on s'elaboren— de la qualitat dels productes. Els interiors de les instal·lacions també acullen un petit espai de promoció de la Garrotxa i una pantalla que convida el visitant a implicar-se més en l'organització incentivant-lo a compartir la visita i el tast de productes en alguns canals de la xarxa internet: Facebook, Twitter, LinkedIn, etc.

Els exteriors del SAV fan també un salt qualitatiu, amb més zona verda, un nou mobiliari i l'espai de jocs per als més petits. El pàrquing també es reordenarà.

A partir d'aquest estiu, doncs, en aquest servei de La Fageda, que anualment rep prop de cinquanta mil visitants, s'hi viurà un abans i un després.

Podeu fer les reserves en línia a:

www.fageda.com/families-i-particulars

Tancament del Balanç Social 2014

Una vegada acabat el període per a completar el Balanç Social de la XES (Xarxa d'Economia Solidària), destaca que de les 92 organitzacions que van començar a fer-lo, 72 han obtingut l'informe final i 44 han sol·licitat el segell. Ara tocarà desplegar dues de les grans novetats d'aquest any: la plantilla de memòria de sostenibilitat d'acord amb el Global Reporting Initiative, i el treball sobre els compromisos de millora de les organitzacions que han demanat el segell. Enguany són, doncs, 72 organitzacions les que han acabat el Balanç Social, 50 de les quals són sòcies de la XES; 18, signants del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat, i 48, sòcies de la Coop57.

El Balanç Social de la XES és una eina d'autodiagnòstic per a entitats de tota mena que mesura les aportacions socials, econòmiques i ambientals de les organitzacions i ajuda a veure possibles àmbits de millora. En aquesta edició, han introduït una sèrie d'innovacions perquè l'elaboració del Balanç Social aportí, a les organitzacions que el fan, vies per a aprofundir en la millora interna, així com una visibilitat més gran del seu compromís i responsabilitat social. Les millores introduïdes en la campanya d'enguany són bàsicament les següents: acompanyament personalitzat, posicionament als "aparadors" de l'economia solidària, generació d'un informe final editable, introducció d'un qüestionari per al voluntariat, recollida de més informació qualitativa, i lliurament d'un nou manual d'ús en què es repassen totes les preguntes del qüestionari i es donen indicacions precises sobre què es demana i com obtenir la informació.

Més informació, a:

www.bsxes.org

La Fundació Roca i Galès rep el Premi Canigó 2015

El passat diumenge 23 d'agost, la Fundació Roca i Galès va ser distingida amb el Premi Canigó 2015 durant la cloenda de la XLVI Universitat Catalana d'Estiu (UCE), que, com cada any, es va fer a Prada de Conflent.

La Fundació va rebre el Premi de mans de Joan Domènec Ros, president de la UCE, pels trenta anys de participació en l'UCE promovent la reflexió i el debat entorn del cooperativisme. El guardó va ser recollit per Xavier Palos, president de la Fundació Roca i Galès.

Durant el lliurament, Xavier López, director general d'Economia Social, Cooperatives i Treball Autònom de la Generalitat de Catalunya, va fer un elogi a la tasca de la Fundació Roca i Galès en la promoció i la difusió del cooperativisme, especialment amb les trenta jornades sobre cooperativisme, a les quals ell mateix ha assistit en moltes edicions, primerament com a alumne, després com a ponent i, posteriorment encara, com a director general. El Premi Canigó va ser instituït per la Universitat Catalana d'Estiu l'any 1995 i és atorgat a una persona o una entitat amb una trajectòria rellevant en favor de la relació cultural, cívica, científica o política entre els Països Catalans, o que hagi col·laborat amb l'UCE com una manera d'enfortir aquesta relació. El Premi és adjudicat per la Fundació Universitat Catalana d'Estiu a partir d'una proposta efectuada per un jurat ad hoc presidit pel president de l'UCE.

Aquest any, la Fundació Roca i Galès ha fet la seva XXX Jornada sobre Cooperativisme a la UCE de Prada de Conflent, amb el títol "Economia solidària per a una Catalunya lliure i independent", amb una ponència de Jordi Via i Llop, patró de la Fundació Roca i Galès i coautor del llibre editat per Icària, amb una bona assistència de públic.

L'UCE també va distingir amb un Premi la Institució Catalana d'Estudis Agraris (Filial de l'Institut d'Estudis Catalans), que enguany complia la seva XXX Jornada d'Agricultura a Prada.

Fira d'Economia Solidària de Catalunya 2015

El dia 30 de juliol, cent setanta-una entitats i empreses del sector ja han fet la preinscripció per a participar a la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC), una xifra que representa el 94% d'ocupació del recinte tres mesos abans de fer-ne la inauguració, i que posa de manifest l'èxit del creixement i l'articulació del sector de l'economia social i solidària (ESS) a Catalunya.

La FESC 2015 tindrà lloc els dies 23, 24 i 25 d'octubre al recinte Fabra i Coats de Sant Andreu de Palomar (Barcelona). Amb el títol "La sostenibilitat de la vida. Una mirada a l'economia, la societat i el medi ambient des d'una perspectiva feminista", els eixos temàtics de les xerrades de la Fira d'enguany giraran al voltant del desenvolupament comunitari i el mercat social; el consum responsable i la sobirania alimentària, les economies feministes i el lligam entre els drets fonamentals i l'economia social i solidària.

Els eixos temàtics dels expositors de la Fira, un any més, seran: "Habitar", "Vestir-nos", "Alimentar-nos", "Reculturar-nos", "Educar-nos", "Comunicar-nos", "Cuidar-nos", "Divertir-nos", "Finançar-nos" i "Serveis a empreses".

Les entitats inscrites fins aquest moment són majoritàriament cooperatives, tot i que també hi han associacions, fundacions, grups de consum o empreses d'inserció, entre d'altres. Aquests cent setanta-un projectes i iniciatives d'economia solidària es distribueixen en trenta-tres municipis de tot Catalunya, de manera que constitueixen un bon exemple de l'ampli abast territorial de l'economia social i solidària a casa nostra. La FESC també triplica el nombre d'expositors procedents de la resta de l'Estat Espanyol respecte als de l'any passat, i comptarà amb la presència d'empreses de Bilbao, Almeria, Madrid, Pamplona, Palma i València. Una altra dada que cal subratllar és que el 30% de les empreses inscrites participaran en la Fira per primer cop.

Més informació, a:

www.firaesc.org ■

Comencen les "càpsules del cafè de la Federació"

La Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya estrena, aquest mes de setembre, la seva primera càpsula del Cafè de la Federació. Es tracta d'un nou format d'intercanvi de coneixement de tres hores de durada que complementarà la formació breu que ofereixen les trobades mensuals del Cafè de la Federació. Les "càpsules" es programaran de manera complementària al Cafè de la Federació, i els temes seran escollits entre els que hagin generat més interès i més altes valoracions entre els assistents a les trobades mensuals.

La primera càpsula arrenca el proper 29 de setembre amb una sessió de tres hores dedicada a les "Mètriques per a xarxes socials", que serà impartida per Pilar Yépez. Les altes valoracions obtingudes pels assistents al Cafè de la Federació sobre aquest tema han motivat la Federació a programar una sessió més extensa amb la mateixa docent. Els participants van valorar amb mitjanes d'entre vuit i nou els continguts i l'aplicació pràctica de la sessió. També va ser recollida la demanda majoritària de fer una nova sessió d'aprofundiment, de la qual va sorgir aquesta iniciativa de les càpsules.

Iniciat ara fa tres anys, el Cafè de la Federació és un espai consolidat que facilita l'intercanvi de coneixement sobre temes relacionats amb la gestió empresarial, el màrqueting o les finances a partir de l'exposició d'una persona experta.

L'espai del Cafè està ideat per a permetre l'intercanvi i el coneixement entre els assistents i incorpora un temps per a esmorzar que facilita el diàleg entre integrants de cooperatives d'horitzons diversos que tenen com a punt comú formar part de la Federació.

Més informació, a:

www.cooperativest treball.coop ■

Nova normativa de cooperatives, la Llei 12/2015

Confederació de Cooperatives de Catalunya
@cooperativesCAT

El passat mes de juliol, es va publicar al DOGC la Llei de cooperatives que al llarg dels últims anys s'ha debatut al Parlament de Catalunya. Tot i que el text, que ha generat moltes discrepàncies, finalment no satisfà plenament a ningú, cal dir que s'ha arribat a un punt de trobada entre totes les parts implicades. I hem de felicitar-nos-en, ja que el fet de saber arribar a acords forma part del tarannà cooperatiu.

A hores d'ara, doncs, les cooperatives disposen d'un marc normatiu que obre moltes més possibilitats que l'anterior, tant si es tracta de crear-ne de noves com d'enfortir les existents. En un breu article com aquest no tenim prou espai per a descriure totes les aportacions que fa la nova Llei. I, d'altra banda, volem remarcar que al moviment cooperatiu encara li cal fer una profunda reflexió sobre les oportunitats que ofereix aquesta normativa per a contribuir al desenvolupament dels models cooperatius. Així doncs, partint de la premissa que la Llei obre un ventall molt ampli de possibilitats d'autoregulació a cada projecte cooperatiu, caldrà fer una bona pedagogia entre els socis de cadascun perquè siguin ells mateixos, seguint els processos de gestió democràtica establerts, els qui analitzin els canvis que hi convé fer i els qui avaluin l'oportunitat d'incorporar-los. I és que resulta que la Llei no exigeix cap canvi estatutari immediat. És a dir, que les cooperatives que estaven adaptades a la Llei 18/2002 poden continuar mantenint els mateixos estatuts; però, això sí, sent conscients que no podran utilitzar moltes de les possibilitats que, en els àmbits societari i econòmic, té la nova Llei fins que no incorporin als antics estatuts les esmenes pertinents.

Considerant les dificultats indicades d'encabir en el present article un recull exhaustiu de totes les modificacions, tan sols farem unes pinzellades de les novetats en l'aspecte de la constitució de noves cooperatives.

Per tal d'obrir el cooperativisme a nous projectes empresarials, als quals abans no arribava i es perdien per sempre, la Llei permet la constitució de cooperatives amb només dos socis, excepte en el cas de les de consumidors i usuaris, en què el mínim és de deu persones físiques sòcies. Igualment, la Llei ha regulat el procés de "creació exprés", a més, òbviament, de l'ordinari. Aquestes mesures tenen la voluntat de donar resposta al moment especial que suposa el naixement de l'empresa, ja que no sempre els projectes són prou sòlids i prou grans per a implicar moltes persones. Ara bé, en un termini d'un màxim de cinc anys, hauran d'incorporar almenys un tercer soci, que, en cap cas, no podrà ser soci temporal. Igualment pot ser facilitador per a la creació de noves cooperatives allò que s'estableix en la distribució d'excedents, tant pel que fa a la comptabilització conjunta dels resultats de la cooperativa, amb les corresponents repercussions fiscals si escau, com pel que fa als percentatges de dotació a fons obligatoris, ja que s'ha reduït al

20% la dotació obligatòria al fons de reserva obligatori.

Independentment de les qüestions indicades, hem de ser conscients, al començament d'un nou projecte, que els estatuts són també una eina que s'ha d'actualitzar a mesura que es desenvolupa; és a dir, que no són pas un document que es fa en el moment del naixement i del qual ens podem oblidar. Aquest error, a més de tenir conseqüències desagradables al llarg de la vida de la cooperativa, aprofundeix en la no-actualització del projecte i, per tant, en la no-contribució a la formació permanent de les persones involucrades en la cooperativa, en un aspecte tan cabdal com ho són les normes de funcionament societari, com ara la capacitació tècnica, la de gestió i els coneixements economicofinancers.

Si més no, amb aquesta Llei presenta uns nous elements constructius, els quals han de permetre bastir un edifici cooperatiu singular que respongui al projecte cooperatiu particular de cadascun dels diferents col·lectius que l'emprenen, amb l'objectiu de resoldre les seves necessitats i il·lusions col·lectives de transformació social. I sempre amb una clara filosofia cooperativa, en què es promogui la incorporació de socis, i amb l'objectiu de generalitzar el cooperativisme en la societat. ■

Fent País, SCCL, turisme responsable i de proximitat com a motor de canvi social

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

Fa poc més de dos anys, cinc joves del Bages decidiren engegar un projecte que van anomenar Fent País. Era una aposta amb uns motius i objectius socials ben clars: reconduir els grups de consum local d'aliments que coneixien bé i amb els quals alguns fins i tot col·laboraven, cap a un sector nou, el del turisme.

“Un grup de persones que s'ajunten per consumir producte de proximitat, van a conèixer els productors, fan les comandes sense intermediaris i van creant allò que se'n podria dir un segell de confiança vers els productors de la zona, però en forma de turisme”, explica en Nil Camprubí, un dels fundadors de la cooperativa. El mapa dels Països Catalans que incorporen a la logomarca de l'empresa, afirma, “és una declaració d'intencions”. Volen que cada una de les rodonetes amb les quals s'ha fet el mapa esdevingui una destinació local, i encara una suma de destinacions locals enxarxades, per a anar “construint aquest mapa de propostes de transformació”; perquè el turisme, argumenten, “és un motor de canvi”.

En Nil, l'Ariana, en Tom, en Roger i en Marc es coneixen fa temps i comparteixen aficions i preocupacions. En una conversa, en alguna de les moltes sortides fetes durant l'any 2012, parlant de la crisi i els seus culpables, van afirmar: “Que si els bancs, els polítics, els especuladors... Algú va dir: sí, d'acord, ens estem carregant a tothom, no n'hi ha prou de votar cada quatre anys, però nosaltres no som capaços de treure els nostres diners de la banca convencional i posar-los a banca ètica, ni som capaços de consumir producte local; i no som capaços de...”

Equip de Fent País, SCCL.

Sentint i veient molt clar que calia passar a l'acció, en Tom i en Roger plantejaren l'experiència dels seus grups de consum local d'alimentació, la Guixa i l'Almàixera, la relació amb els productors de proximitat. Va sorgir la idea del turisme. “Potser perquè ens agrada molt sortir de cap de setmana i conèixer racons i sempre trobes que no saps ben bé on pots anar a dinar, a dormir, o què fer que valgui la pena en aquell indret.” Sense experiència prèvia, però molt enamorats del país i aficionats a voltar, “sempre havíem pensat que no fa falta anar-nos-en a l'altra punta del món per a conèixer llocs macos; i un dia, anant a córrer se'ns va encendre la bombeta: «¿Per què no intentem posar en valor tot el que tenim aquí, sobretot en l'àmbit turístic, amb aquesta manera de funcionar com és la cooperativa de consum d'aliments?»”

El turisme els va semblar un sector agraït i que els permetia construir

amb gent que volien treballar: petits allotjaments, cases rurals, hotels de muntanya, restaurants de tipus ecogastronomia (*slow food*) o quilòmetre zero, activitats de natura i ecoturisme; acollint-se de seguida als segells ja existents o a la Carta Europea de Turisme Sostenible. “Sabem que hi han coses que es van movent, però també que ho fan d'una manera molt dispersa”, diu en Nil, tècnic en regulació i control d'autòmats. “Volem ajuntar tot això, ser un punt de trobada, diguem-ne, de totes aquestes empreses que estan intentant fer les coses bé, i ser un aparador de totes les empreses que, poc o molt, estan contribuint a generar riquesa en el seu entorn”.

Enmig d'això va sorgir, també, la proposta de la capsa regal de lleure i turisme responsable, una “guia d'experiències de petit format per a descobrir Catalunya des de l'autenticitat, el respecte i l'estimació”.

“No era nostre objectiu que Fent País s’associés a una capsa regal, però ara la veritat és que ens estan identificant amb aquesta guia.” A part del fet que de moment ha esdevingut el puntal econòmic més important de la cooperativa. Econòmicament, per sort, no van necessitar cap inversió en diners. “Però d’hores, moltes: pràcticament vam estar un any per a donar forma al projecte, sense cobrar res.” Començaren fent una llista de cent cinquanta empreses, explicant el nou projecte i guanyant un primer crèdit de confiança encara sense cap producte per ensenyar.

“Però ens vam trobar que moltes empreses pel simple fet de ser una cooperativa ens veien amb uns altres ulls. El sector turístic està creat de rebre propostes de portals turístics, moltes grans ofertes; en canvi, a nosaltres ens veien com un projecte diferent, molt més propers o que realment volíem fer les coses d’una altra manera; i se’ns van obrir moltes portes”, afirma en Nil. Un primer any, per tant, sobretot de tasca comercial i de preparació d’eines, de la web i de la capsa, per crear les xarxes locals: casa rural, restaurant; activitat de natura, conèixer fauna i flora; incloent-hi enoturisme, visites a cellers amb història, activitats culturals; activitats d’aventura, no pas de risc, no hi han motors: “no pas perquè hi estiguem en contra, sinó perquè estem a favor de potenciar altres coses”. En aquell primer període, un moment clau “per a adonar-nos que això era de debò, que havíem traspasat el límit i havíem d’arribar fins al final” va ser el de la participació en un concurs d’emprenedoria de la UOC (el 2012), que van guanyar. Van haver d’aconseguir crear una xarxa de suport al projecte amb tots els amics, familiars i coneguts, i obrir xarxes socials, publicitar molt la feina, donar-se a conèixer. “Això va ser un punt d’inflexió, ara ja havíem d’anar fins al final.” Es van constituir en cooperativa el mes de juny del 2012 perquè necessitaven el CIF per a fer contractes i acords firmats amb els col·laboradors, durant el concurs, tot i que no van començar de debò fins a l’abril del 2013, moment en què van

Roger, Tom, Marc, Nil i Ariana, cooperativistes de Fent País, SCCL.

engegar amb dues línies: la de socis de consum i la de la capsa regal. El projecte original era crear una cooperativa mixta de consum i treball. Però avui, legalment, encara només són cooperativa de treball. De socis consumidors n’hi han dos-cents seixanta. Cal pagar una quota de 20 euros anuals, que dóna dret a anar per tota la xarxa d’establiments, d’empreses, gaudint de descomptes i promocions. En Nil lamenta que l’únic que els ofereixen és un catàleg d’empreses amb descomptes. “Entenem que no n’hi ha prou amb això”, diu. “Ens hem d’obligar a oferir a qui vagi a una zona tota la informació i propostes per a conèixer i gaudir més la destinació.” L’objectiu a mitjà i llarg termini és que el projecte s’aguanti amb els socis consumidors. “Però a hores d’ara estem centrats totalment en la capsa regal; aquesta ens està ajudant molt a consolidar econòmicament la cooperativa, i creiem que tots els esforços han d’anar en aquesta direcció. És una eina molt potent per a nosaltres, perquè ens dóna ingressos, però sobretot perquè fem molta difusió de la marca Fent País”.

Amb quatre franges de preu: 39,90 euros, 79,90, 119,90 i 179,90, la capsa es distribueix a 220 punts de venda, la majoria dels quals, excepte algun com ara Abacus, són establiments petits. No estan emplaçats en grans espais de consum ni altres llocs d’aquells que la gent podria associar amb un producte com

aquest, “bàsicament, perquè creiem que hi ha una altra manera de consumir. No descartem entrar-hi, perquè també creiem que per a canviar les coses has d’anar a atacar una mica allà on hi ha, diguem-ne, el públic objectiu, per canviar-lo. Però avui ens sentim còmodes anant a fer la feina de formigueta al punt de venda petit, on la persona que atén explica el producte”. Són llibreries, agències de viatges, botigues de regals i d’altres, botiguetes del tipus Mengem Bages (producte local), alguns col·laboradors, algun bar... “Vull dir, allà on la gent que atén o porta l’empresa té ganes de vendre Fent País, i nosaltres, encantats de ser-hi.”

En aquest punt, en Nil confessa: “No deixem de ser uns intermediaris, lluny de l’objectiu de cooperativa de consum local; el 95% de les vendes es fan als punts, que tenen una comissió. Tot i això, considera que la capsa està molt ben feta, amb bon material, tot íntegrament a Catalunya.

D’altra banda, l’oferta de la capsa no és només per a comercialitzar les ofertes. “A nosaltres ens agrada dir que el que fem és promocionar tota la gent que hi ha aquí dintre i no pas comercialitzar els seus serveis; per a comercialitzar-los en tindríem prou amb una pàgina web i un botó de reserva i compra. En canvi, el que fem és associar la seva empresa amb uns valors, un segell, que estan acceptant totes les empreses que treballen amb nosaltres: la Declaració certifica-

da de compromís (<http://goo.gl/ci3ytD>), que compromet a una sèrie d'accions pel que fa a la responsabilitat empresarial social.

Les empreses no paguen res pel fet de figurar a la guia: només deixarien de guanyar els diners del xec regal que inclou la capsula per pagar algun dels serveis. En canvi, són visibles en més de quinze mil llibrets repartits per Catalunya.

Aquest any, les vendes han augmentat un 40%. Als punts de venda confirmen que “el boca-orella és fonamental per a nosaltres. Com aquell que diu, no ens hem gastat ni un duro en publicitat. Hem tirat molt de xarxes socials i poca cosa més. Entenem que la nostra estratègia és, sobretot, augmentar el nombre de punts de venda”.

L'objectiu és arribar a final d'any amb tres-cents. Es ven principalment a la Catalunya Central: Vic, Manresa, Igualada, i també Sabadell i Terrassa. En Nil comenta que pot sorprendre el fet que venguin més en un cafè llibreria de Berga que a l'Abacus de Balma, on segur que passen mil cops més persones al dia. Han dedicat poca atenció a la Ciutat Comtal. Aquest any, però, es plantegen atendre més la captació de punts de venda a Barcelona. “Segur que la gent que té més necessitat de sortir de la ciutat (no sé si dir-ho, això) és la de Barcelona i de la seva àrea metropolitana.” En relació a les finances, en Nil explica que la capsula regal els ha permès des del principi captar recursos, ja que entre la compra i el consum solen passar setmanes o mesos. Els ha permès fer les tirades de cada edició (l'any passat només en capsles regal es van gastar uns 27.000 euros). “Sempre molt conscients que no podíem allargar massa el braç.”

Com hem dit més amunt, la primera fase de treball va ser de moltes hores i sense cobrar. Només van començar a tenir nòmina el febrer del 2014, amb la primera campanya de Nadal, que va tenir una resposta molt bona. “Vam començar amb unes nòmines irrisòries. Encara avui no tenim un sou per a tirar coets: som mileuristes; ara, estem orgullosos de dir-ho.”

Nil i Roger de Fent País, SCCL.

A l'equip, molt joves tots, a part d'en Nil, hi ha un enginyer mecànic, en Roger; l'Ariana, que és tècnica en disseny, i en Tom, l'organitzador d'esdeveniments. L'informàtic, en Marc, creador de la potent eina per a gestionar reserves, facturació i organització de tota la feina, col·labora ara des de la distància (treballa als EUA). Una idea, una inspiració, els uneix: el projecte Fent País.

D'altra banda, treballen molt a prop d'una altra cooperativa, Iskra, amb la qual comparteixen oficina al centre de Manresa. I ara en Marc els prepara un nou programa informàtic. “Creiem que és això: que cooperar té molt a veure amb el fet de sumar amb altres empreses i, si pot ser oficina per oficina, millor, i en aquest cas ara fa un any que vam decidir compartir oficina amb ells i sumar esforços.”

Formen part de la XES, de la Federació i també de Treballem Bé, un grup de cooperatives del Bages que va néixer ara fa sis mesos. I s'han posat en el sector del turisme perquè creuen que aquest pot ser un motor de canvi, pel fet de sumar molta gent. “Quan vas al Pedraforca de cap de setmana, aniràs segurament a comprar algun regal a la botiga de torn, i el pèsol negre de Gósol i la mel de Vallcebre; i, a més,

si tens mal de cap o una altra cosa igual, has d'anar a la farmàcia, al forn..., pot ser molt transformador, sobretot en llocs en què els falta aquest impuls turístic que necessiten per a sobreviure.” ■

Nil i Roger de Fent País, SCCL.

David Fernàndez i la política subversiva:

“La millor notícia és que hi ha alternatives”

Montse Pallarés
@montpallares

Vaig conèixer el David Fernàndez ara fa deu anys. La cooperativa en la qual ell treballava (Coop57) i la meua compartien pis (i altres coses) al carrer de Méndez Núñez de Barcelona. El David també escrivia i militava a *La Directa* (sota el pseudònim d'Higínia Roig, que encara conserva), i poc després també va començar a escriure els reportatges de la secció «Les nostres cooperatives» de *Cooperació Catalana*. El David venia de les lluites universitàries i del les del carrer, de la militància crítica i conscient, i de l'escriptura subversiva i transformadora. I en això no ha canviat.

Com es veu la política institucional des del costat dels que exerceixen el poder? Com es veu des del punt de vista d'un activista que sempre havia estat a l'altra banda de la tanca? Quin és el balanç que en fas?

Ho he dit moltes vegades: això és *Matrix*. I també és un terreny advers i hostil. Un palau formal de poder. Ara mateix ens trobem enmig d'una crisi política molt forta, en què les sobiranes estan deslocalitzades. La veritat és que aprens molt, aprens moltíssimes coses; personalment, he après coses bones i coses dolentes (sobretot dolentes). I entens, també, per què tenim el món que tenim. I també hi ha una altra cosa, que no seria exactament satisfacció per la feina feta, però sí el reconeixement d'un mínim compliment d'objectius. La CUP es plantejava ser un instrument, una estri més de la caixa d'eines al servei del canvi polític i social, al servei de l'esforç perquè el soroll del carrer repiqui a

ARXIU

David Fernàndez

dins de les institucions. Crec que és obvi que s'han aconseguit algunes coses. La prohibició de les bales de goma i la del *fracking* i la llei contra l'homofòbia són una victòria no pas de l'instrument, de la CUP, sinó de les lluites socials, de les víctimes de les bales de goma, i del moviment LGTB. Per tant, podem dir que aquest és un àmbit de lluita més. On s'ha d'estar i des del qual s'han de fer les coses de manera diferent de com es feien fins ara.

Pel que fa al recorregut de la CUP, podem dir que hi ha una barreja polièdrica. Hi han coses de les quals estem molt satisfets, hi han coses que no hem arribat a fer —per manca de recursos i de temps—, i també hi han coses que no tornarem a fer. Ha estat una gran experiència. La millor notícia és que hi han alternatives i que la política “formal” pot baixar arran de terra, a la realitat. Encara hi ha molta distància per recórrer i, amb tots els respectes,

també hi han diputats que viuen a l'estratosfera i que no coneixen el país que suposadament estan representant. També hi ha molta política de classe; al final la política també està molt vinculada al cicle politicoeconòmic.

Ha canviat la política (institucional i no) en aquest temps? I la percepció periodística de les coses? Hem passat de les notícies als gestos? M'explico: penso en com es va comentar la teva primera abraçada amb l'Artur Mas. Això, deixant de banda els interessos dels uns i dels altres, té a veure amb un canvi de rumb en el periodisme, en les xarxes socials, Twitter, etc., en la força de les imatges? I, relacionat amb això, està canviant la professió?

Twitter és com el fem i és molt caníbal. Twitter és una part de la realitat, és virtual; i la política, afortunadament, és analògica. Que si ha canviat la política? Jo crec que amb el 15-M els polítics —allò que anomenem classe política— van sentir trontollar el sòl segur que pensaven que trepitjaven. I han canviat moltes coses i ja m'agradaria que n'haguessin canviat més.

Pel que fa a l'abraçada amb el Mas, jo no hi dono importància. Estàvem acostumats a la lògica testosterònica, de confrontació entre rivals, molt masculina i masculinitzada. El fenomen de l'abraçada en si té dos nivells de lectura: d'una banda, la part personal del fet, que és un gest humà i personal en el context del qual veníem, el 9-N, que era de molta tensió, i des de la perspectiva d'aquest país, en què tothom respon d'una forma absolutament meravellosa a la cultura demofòbica de l'Estat espanyol. I, de l'altra, la part política, la humanització o feminització de la política: una abraçada entre amics no és pas una novetat; la novetat (la notícia) és l'abraçada entre adversaris polítics. I això, Lévinas ho deia: hem de retornar a la inviolabilitat ètica de l'altre. Mirat amb perspectiva més política, l'artífex d'aquella abraçada

és l'Estat espanyol. L'anomalia permanent a la qual l'Estat espanyol sotmet aquest país és la que fa que es puguin posar d'acord l'anticapitalisme i la dreta convergent, i ho dic també en termes de miracle polític.

Què passarà amb el quart poder? Continua funcionant? Existeix una crisi real del periodisme?

Aquí es parla molt de crisi i de crisi sistèmica, i la crisi ha afectat tots els estrats de promoció del poder. I s'ha parlat molt poc de la crisi del periodisme, i no vull dir de la crisi dels companys que estan a l'atur o que treballen en precari o que pateixen un ERO, sinó de la de la funció social del periodisme. I el periodisme haurà de tornar al periodisme o estarà mort.

Chomsky parlava de la responsabilitat dels intel·lectuals, i s'ha parlat ben poc de la responsabilitat dels mitjans de comunicació en la bombolla financera, en la minimització o banalització de la corrupció, etc. El quart poder va néixer per contrarestar els altres tres, però avui dia això no és així. Els exèrcits del segle XXI són els mitjans de comunicació. I els mitjans de comunicació de masses han estat els transmissors del discurs del poder. I han negligit la seva funció.

Però crec que això també ha canviat; que en aquests darrers quatre anys els mitjans de comunicació estant movent-se en altres espais

i en altres lectures perquè s'adonen que aquí estan passant coses. Dins d'aquesta crisi ètica i cultural —i m'atreiria a dir civilitzària—, en aquesta pornogràfica del rescat bancari, etc., els mitjans han estat part del problema.

Amb aquest retorn a la democràcia també ha d'haver-hi un retorn al periodisme, de qualitat, crític, que tracti la gent no pas com a consumidora, sinó que doni claus per a entendre la realitat, per a facilitar que cada persona es creï la seva pròpia opinió.

I cal diferenciar el periodisme de la propaganda. Perquè això encara ho estem vivint: encara hi ha molta propaganda. I per això són tan importants altres experiències periodístiques com *La Directa* o com *Diagonal*, o com el periodisme sectorial, com ara *Cooperació Catalana*. Entre les moltes coses que es van perdre amb el model de la Transició, l'any 1978, hi ha també la pèrdua de la tradició periodística. La nostra tradició periodística és molt important (Vinader, Montalbán, Montserrat Roig, Ramon Barnils), i el periodisme de la República, la premsa obrera o la premsa cooperativa del cicle 1870-1939. El nivell intel·lectual i cultural, el compromís ètic i social, era aleshores, lamento dir-ho, molt més important que el d'ara. I això sí que és una paràbola: que hàgim de mirar enrere per poder seguir endavant.

Catalunya hauria de ser un refugi democràtic, social, econòmic i cultural

I, parlant de premsa cooperativa, quina és la teva primera presa de contacte amb el cooperativisme?

La meua primera presa de contacte va ser Coop57. Quan vam intentar obrir l'ateneu La Torna, ningú no donava un duro a un grup de xavals que volien crear un espai de trobada polític, social, cultural... Al Col·lectiu Ronda ens van parlar de Coop57 i els vam anar a veure. A Coop57 ens van escoltar i ens van donar un préstec de 30.000 euros. I ens van dir: "Esteu obrint un nou àmbit, que és el dels moviments socials; i, si això va bé..." I va anar bé! Vam retornar el préstec abans del temps previst, i després d'això és quan el Ramon Pasqual em va cridar i em vaig incorporar a l'equip de Coop57. A partir d'això, vaig establir una connexió absoluta, política, social i cultural, i també quotidiana, amb el cooperativisme. Els estalvis, a Coop57; el consum energètic de casa, a Som Energia; el consum quotidià, a la cooperativa del barri, i així... I en això també hi ha molta mirada enrere. Perquè el país que vindrà és un país que ja hem tingut. I tenim un país d'ànima cooperativa. Hannah Arendt deia que política, al final, és quan la gent s'ajunta per fer coses i per tirar endavant iniciatives, i canviar la realitat, i quan la gent no s'ajunta i es dispersa, mor la política.

Quins són els valors del cooperativisme que poden ajudar a fer un món millor, una Catalunya millor?

Els principis dels fundadors de Rochdale. El suport mutu, la reciprocitat, l'ajut entre iguals, la cooperació, la cultura, l'arrelament al territori i el fet econòmic, òbviament perquè l'economia és la que distribueix riqueses. I la que genera desigualtats o injustícies.

Economia personal i col·lectiva. El cooperativisme existeix des del 1844. Cent seixanta-nou anys en què ha vist passar de tot: guerres, feixisme, exilis, dictadures, i aquí està. Perquè el cooperativisme va al fons de la condició humana.

El teu coneixement sobre cooperativisme també s'ha vist afavorit per les col·laboracions que has fet a Cooperació Catalana?

A Cooperació Catalana he après molt. He tingut dues sorts, pel que fa al cooperativisme. La primera va ser Coop57. Quan t'impliques a Coop57, comences a conèixer projectes que es donen arran de terra, d'entitats molt diverses que van des de la inserció de persones amb discapacitats, de projectes relacionats amb el medi ambient o projectes de recuperació de la memòria, fins a projectes industrials com el de la cooperativa Mol-Matric. I, gràcies a l'atreviment de Cooperació Catalana de convidar-me per a fer els reportatges de «Les nostres cooperatives», he pogut veure com es gestionen i funcionen cooperatives molt diferents d'arreu del territori. I així he conegut un altre país possible, i per això tinc la certesa no només que hi ha un altre món possible, sinó que aquest món ja és aquí.

Quina és la Catalunya que vols? És molt diferent de la Catalunya que vol la CUP? Té a veure amb aquesta Catalunya possible que dius que ja existeix? Amb aquest món possible que ja és aquí?

Serien la mateixa, segurament. La

CUP és una síntesi. És una síntesi de necessitats davant les diferents crisis: l'econòmica, la social, la nacional, recíprocament vinculades i amb perspectiva de Països Catalans. I avui, també amb dimensió europea, perquè Catalunya hauria de ser un refugi, un refugi democràtic, social, econòmic i cultural. Per demostrar que, en aquest sud d'Europa tan matxucat per la Troika i la *deutocràcia*, es pot sortir de la crisi per altres camins, que són la solidaritat, el sentit social i la millora de les condicions de vida i de treball, del dret comú i del patrimoni comú. Un refugi en aquest sentit, en aquest món tan injust i tan desigual, i no només per a nosaltres, sinó també per a la resta del sud d'Europa.

Una Catalunya socialment justa, socialment i internacionalment compromesa. Un espai de cooperació. Des de Lampedusa, fins a Kobane, fins a la guerra de Síria. Tot el que eviti el patiment i la injustícia. La part més filosòfica és fer impossible el moment de la crueltat o fer impossible el moment de l'horror. No som conscients de la devastació del capitalisme si vuitanta persones tenen els mateixos diners que la resta de la humanitat; si en aquest període de crisi els rics a l'Estat espanyol s'han incrementat, han crescut. Per tant, un zapatisme del sud d'Europa, diguem-ho així. Com diuen al sud de Chiapas: llibertat, justícia i democràcia. I això no és només el que volem per a nosaltres, sinó el que volem per a qualsevol poble del món. ■

Economia solidària per a una Catalunya lliure

Jordi Estivill

Sociòleg

No és fàcil reflexionar sobre les possibles articulacions entre llibertats nacionals i emancipació social, ja que es pot defensar el dret a decidir i l'autodeterminació sense que necessàriament es vagi més enllà d'un plantejament polític, i fins a cert punt es pot defensar l'economia social i solidària sense que es vulgui modificar el marc polític en què aquesta es desenvolupa. Doncs no és cap d'aquestes dues opcions la que escull el llibre dels anomenats "quatre jords" *Economia solidària per a una Catalunya lliure*, que intenta ser una aportació, una més, a l'intens debat que té lloc al nostre país.

En efecte, el nostre punt de partida era que, d'una banda, tenim una llarga i rica història que lliga tots dos processos, que tenen contribucions teòriques internes i externes prou estimulants, i de l'altra, calia posicionar-se des del punt de vista de l'economia solidària en uns moments cabdals en els quals és possible i necessari repensar el model d'economia i de societat que volem construir, ja que com a ciutadans no podíem ni volíem estar al marge de l'ofec que a hores d'ara pateix el nostre poble.

El present article analitza quines aportacions pot fer l'economia solidària per avançar en el camí d'aconseguir una Catalunya més lliure, i per explicar com es va fent.

Aportacions de l'economia solidària

Cal diferenciar l'economia solidària de l'economia social i, sobretot, de la del tercer sector, ja que afegeix un caràcter radicalment democràtic a les activitats econòmiques i una voluntat de transformació social davant d'un sistema capitalista depredador i

d'un estat despòtic que ens oprimeix com a poble. Precisament perquè l'economia solidària, que es nodreix de la perspectiva cooperativa i associativa, s'obre camí entre el mercat i l'estat, pot oferir alhora una reflexió teòrica i un conjunt d'experiències concretes als processos d'alliberament nacional i social.

Davant de la crisi sistèmica que afecta no solament el nostre país, l'economia solidària posa l'èmfasi en el control popular dels recursos, en la sobirania autodeterminada i en un dret a decidir sobre tots els aspectes que afecten la vida de les persones. No es tracta únicament de paraules. En els laboratoris de l'economia solidària, les persones aprenen a reapropriar-se l'economia, a ser protagonistes del canvi social i polític. S'hi verifica, aquí i arreu del món, que és possible crear i desenvolupar experiències de sobirania alimentària, energètica i de teleco-

municacions, d'agroecologia, de microfinançament, de fons de crèdit col·lectiu, dels bancs del temps, dels mercats i xarxes d'intercanvi de béns i serveis, de monedes socials, d'empreses autogestionades, de gestió comunitària dels espais digitals i dels equipaments, i dels nodes de suport mutu i de cura.

D'aquesta capacitat experimental, en sorgeixen nocions com ara "béns comuns", "espai públic i col·lectiu", "circuit de proximitat", "capital social", "concertació publicocooperativacomunitària", "bon viure", "respecte a la diversitat", "desenvolupament sostenible", "autogestió" o "participació popular", que permeten superar la dicotomia clàssica entre el món lucratiu i l'administració pública i que, per tant, donen pistes per a saber per on circular quan es vol incorporar una visió plural de l'economia en què la donació i

la reciprocitat es converteixen en guies per a crear un altre món. La construcció d'un nou espai polític és una ocasió per a enfortir i promoure les anteriors experiències i per a aprofundir i aplicar aquestes noves nocions.

L'economia solidària troba en el territori una de les raons de ser i també la seva força. Neix en un lloc concret i com a resposta a necessitats no cobertes de la població. La seva fesomia es diferent segons cada territori. Il·lustren bé aquesta afirmació els casos del Quebec, el País Basc, les Açores i Escòcia, on identitats singulars creen unes economies solidàries específiques que no segueixen els esquemes que imperen a l'estat. D'altra banda, després d'un quant temps d'anar avançant de manera paral·lela, l'economia solidària i el desenvolupament local s'han trobat i han originat un bon nombre d'iniciatives en què els actors locals i les seves xarxes s'identifiquen en els seus propis espais naturals i culturals i se'ls fan seus i esdevenen protagonistes d'altres models de desenvolupament més sostenibles i menys dependents de l'exterior. Aquesta és una qüestió clau per als països que volen ser independents, els que volen alliberar-se dels estats que els oprimeixen i esdevenir menys dependents d'una globalització fonamentada en l'explotació il·limitada dels recursos, en l'homogeneïtzació social i cultural, en un sistema financer descontrolat, i en la degradació de les condicions biofísiques, que genera la pobresa i la desigualtat arreu.

Grup de treball de l'assemblea de la XES 2015.

L'economia solidària no és partidària d'un retorn als sistemes autàrquics, que d'altra banda són inviables en un món cada cop més interdependent. Tampoc no és partidària de seguir amb uns models de creixement econòmic que no estan al servei de les persones i de les seves necessitats. Per això, proposa globalitzar la solidaritat creant circuits de econòmics, socials i polítics translocals i transnacionals, confederant progressivament els pobles, les comunitats, els països que s'autodeterminen i estableixen relacions lliures i creant organismes internacionals que regulin els fluxos financers i protegeixin el medi ambient i les cultures autòctones.

Des dels seus inicis, el cooperativisme i l'associacionisme es nodreixen de la participació democràtica i han lluitat contra les dictadures de l'estat

i del mercat. Tossudament i no sense entrebancs i limitacions, han construït organitzacions que, donant resposta a les necessitats dels seus membres, creen noves formes de participació i d'autogestió i models alternatius a les formes despòtiques de dirigir l'economia i la societat. Així doncs, sembla que actualment hi ha una gran relació entre la voluntat i la dinàmica participatives i la nova cultura política dels moviments socials i el dret que tenen els pobles a decidir el propi futur. L'economia solidària presenta unes vies d'experimentació social i econòmica democràtiques, de ciutadania activa, de constitució d'espais autònoms de decisió i participació popular. Des d'aquest punt de vista, constitueix l'embrió d'una altra societat, d'una altra economia, que l'emancipació política no pot desconèixer.

Fira d'Economia Solidària de Catalunya

Les vies de realització a Catalunya

El llibre en el qual s'inspiren aquestes ratlles ha estat una guspira que, entre d'altres, vol encendre un debat al voltant de la idea que no pot haver-hi veritable independència política sense sobirania econòmica. Aquest debat està tenint lloc en moltes instàncies, plataformes i moviments a tot Catalunya. I s'ha traduït en unes actuacions i unes preses de posició per part de l'economia solidària i de la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, que ara es presenten sintèticament. La primera observació que cal fer és que l'economia solidària no ha esperat fins al 2015 per a existir i treballar, innovant i enfrontant-se, des de baix, amb els poders polítics constituïts i l'organització econòmica i social dominants. Ha anat fent la seva fins a constituir un moviment prou consistent. Així doncs, té un cert patrimoni experimental i teòric que pot oferir a les forces que volen una Catalunya més lliure i més justa. Una segona constatació és que la majoria de les iniciatives de l'economia solidària que han sorgit a Catalunya s'han aglutinat, des dels inicis de l'actual mil·lenni, al voltant d'una xarxa que ja suma més de cent cinquanta col·lectius que actuen en activitats productives, d'intercanvi, de consum, de moneda i de finançament de béns i serveis. L'economia solidària i cooperativa i la xarxa no són pas majoritàries, però existeixen i van creixent. Es van convertint en un interlocutor plural, autònom i no partidista, incontestable. Tampoc no tenen totes les solucions davant dels reptes que es plantejaran en una Catalunya independent, però inviten

a seguir per uns camins de democràcia econòmica i de transformació social que ja han verificat i continuen verificant quotidianament. Tercera consideració: si l'any 1924 el cooperativisme català va obtenir el ple reconeixement de l'Associació Internacional del Cooperativisme, la Xarxa, l'any 2011, després d'organitzar el Congrés fundacional de RIPESS-Europa a Barcelona, va aconseguir esdevenir membre de la seva Comissió Coordinadora amb el mateix estatut que les xarxes francesa, espanyola i luxemburguesa. Això dibuixa un camí d'afirmació nacional de l'economia solidària de Catalunya que cal continuar en les relacions bilaterals, transnacionals i internacionals.

Quarta actuació: membres de la Xarxa han estat impulsors de la sec-

torial d'economia social i solidària de l'ANC, i la Xarxa ha participat en moltes de les plataformes, lluites i moviments que s'expressen a Catalunya en favor de l'autodeterminació social i nacional, o s'hi ha solidaritzat.

Cinquena intervenció: la xarxa ha elaborat i aprovat, després d'un any de debats, una Proposta de Llei de l'economia social i solidària per al futur parlament de Catalunya. Aquesta proposta i catorze mesures concretes per a promoure l'economia social i solidària en tots els municipis van ser presentades a tots el partits i en la fira que cada any organitza la Xarxa. Algunes d'aquestes mesures ja s'han començat a aplicar en uns quants dels nous ajuntaments que s'han constituït. Sisè —i, per ara, darrer— pas: la Xarxa ha redactat un document de posicionament davant de l'actual procés i de les properes i excepcionals eleccions del 27 de setembre. S'hi critica l'Estat espanyol i les seves mesures repressives socials i nacionals, i s'hi denuncia una crisi que ha destruït bona part dels béns comuns i naturals del país i que ha empobrit una bona part de la població. El document reivindica la plenitud col·lectiva que ajunta llibertats nacionals i emancipació social i demana el reconeixement de l'economia solidària a Catalunya. ■

L'economia social a Rojava

Eulàlia Reguant i Cura

Natxo Parra Arnaiz

Kurdiscat

El Kurdistan

Parlar de Rojava (que en kurd significa 'occident') és parlar del Kurdistan de Síria o Occidental. I, per tant, d'una de les regions més grans de les que tenen un poble sense estat propi. El darrer any, Rojava i, especialment, la ciutat de Kobane s'han fet famoses arran dels atacs que han rebut de l'Estat Islàmic. I, tot i que no gaire, s'ha anat parlant del procés polític que es viu allà: el confederalisme democràtic. Per a entendre el procés viscut i el projecte polític engegat, cal conèixer una mica més en profunditat la història del poble kurd.

El Kurdistan està emplaçat a la històrica regió de Mesopotàmia, fronterera entre Europa i Àsia. La terra kurda és molt rica en recursos naturals: aigua i recursos minerals com ara gas i petroli; la qual cosa ha fet que les antigues potències colonials sempre hi hagin focalitzat els seus interessos. Per tant, malgrat ser una regió que té riquesa, aquesta no ha estat mai ben repartida i els beneficis que se n'han extret no han anat a parar als seus habitants. A això, cal afegir-hi el fet que, a causa del procés de descolonització, la terra kurda i, per tant, també el poble kurd, el 1923 va ser esquarterat en quatre estats: Turquia, l'Iraq, l'Iran i Síria. Així, a la lògica extractivista de les potències internacionals, cal sumar-hi els diferents processos d'assimilació cultural que al llarg dels anys els han infringit els diversos governants turcs, àrabs o perses. En aquest context d'assimilació i repressió, a finals dels anys 1970, a Turquia va néixer el Partit dels Treballadors del Kurdistan (Partiya Karkerên Kurdistan, PKK), amb l'objectiu de construir un estat kurd de caire socialista. Així doncs, el PKK va decidir centrar la seva activitat, bàsicament a l'Estat turc, en la lluita contra l'opressió de l'Estat i també

contra la de les elits kurdes, i alhora va iniciar la lluita armada com a eina d'autodefensa. La persecució sistemàtica i la repressió viscudes, juntament amb l'esfondrament de l'URSS a mitjan anys 1990, van generar l'inici d'un procés de reflexió sobre la necessitat de trobar una solució per al poble kurd diferent de la búsqueda fins aleshores. I fou gràcies a aquest procés que va néixer el plantejament d'Abdullah Öcalan sobre el "confederalisme democràtic": anticapitalisme, feminisme i ecologisme de base, independentment de l'Estat al qual es pertanyés. Un model polític que va ser teoritzat als inicis dels anys 2000, però que era difícil d'aplicar a estats que negaven (i neguen) sistemàticament la realitat kurda. D'altra banda, cal subratllar que els processos polítics actuals a Turquia, l'Iraq, l'Iran i Síria també generen processos diferents en el moviment kurd. Actualment, és constant i ben violenta la persecució dels militants kurds a l'Iran, la més silenciada i desconeguda.

Les Comunitats Autònomes Kurdes de Rojava

La guerra de Síria, amb la consegüent fallida de l'Estat, s'ha convertit en una oportunitat per al moviment kurd: és el moment de començar la revolució i la construcció del sistema propi, el confederalisme democràtic, a la regió. El 19 de juliol del 2012, a Kobane es va declarar la regió autònoma i es van començar a desplegar totes les estructures necessàries per a desenvolupar un model profundament democràtic i de base a la zona: les Comunitats Autònomes Kurdes, construïdes a partir dels consells de barri, els consells de dones i les diferents comissions com a espais de participació i de presa de decisions de la població.

Endinsar-se en l'economia de les Comunitats Autònomes Kurdes de Rojava implica descobrir les seves immenses possibilitats. El territori autònom constituït dins de les fronteres de l'actual Síria suposa una oportunitat única, no només per

ARXIU

Plantant l'arbre de l'esperança a Kobane

a establir el territori en termes polítics i de possible pacificació, sinó també per a dur-hi a terme una construcció econòmica plenament sobirana i solidària.

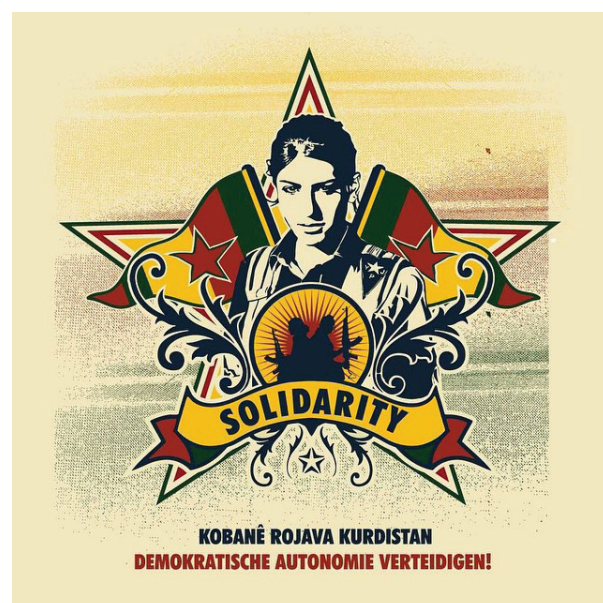
El confederalisme democràtic

La base ideològica de la proposta d'implantació d'un sistema econòmic contraposat als paràmetres del capitalisme la constitueix el text que sobre confederalisme democràtic va escriure Abdullah Öcalan. El seu plantejament, que per primer cop s'allunya de la idea d'aconseguir un estat nació com a fonament polític necessari per a assolir la independència de tot el territori del Kurdistan, ja inclou diverses referències a l'economia i, concretament, a la manera com haurien de ser les bases econòmiques de les Comunitats Autònomes Kurdes. Conté mencions explícites a la democràcia en l'economia, als processos democràtics en la presa de decisions a escala local (incloses totes les que tenen transcendència econòmica per a la població), a la participació de base, a l'autoadministració de les comunitats en totes les seves àrees i, finalment, a la construcció de cooperatives comunals com a formes ideals de producció en els àmbits de l'agricultura, l'economia de l'aigua i el sector energètic.

La importància clau d'aquest procés polític rau en el fet que s'assumeixen el feminisme i l'economia solidària com a vectors en tota la seva globalitat, com a elements transversals

Partint d'aquesta base ideològica, i aprofitant la finestra d'oportunitats que va suposar el conflicte a Síria, el corpus doctrinal contingut en el document s'ha començat a assentar en les Comunitats Autònomes Kurdes de Rojava. Si bé és cert que en l'actualitat el territori pateix un conflicte militar que implica que la major part de les seves forces es destinin a defensar-se davant dels atacs de l'Estat Islàmic (que gaudeixen de la connivència absoluta del Govern turc), i que no és gaire extensa la seva experiència en economia solidària i cooperativisme, cal dir que a les zones que ja han pogut ser alliberades s'ha iniciat la construcció d'una nova forma d'organització política. La importància clau d'aquest procés polític rau en el fet que s'assumeixen el feminisme i l'economia solidària com a vectors en tota la seva globali-

tat, com a elements transversals amb incidència en qualsevol altre espai de lluita i de transformació en el territori. En el cas de l'economia solidària, no es tracta d'un àmbit separat de la resta d'actuacions públiques o comunitàries, sinó que tota l'organització política s'embeu d'aquesta economia plenament centrada en les persones. Som davant, doncs, no pas de l'articulació d'una economia alternativa a l'oficial o oficialista, sinó d'un intent (com pocs han existit fins ara) d'assumir l'economia social com a paràmetre que estructuri la totalitat de les relacions econòmi-

Efrin (Rojava)

ques dins de la comunitat (i que, en conseqüència, desterrí el clivatge i la contraposició entre posseïdors i desposseïts).

Aquesta voluntat es reflecteix clarament en el text de la Constitució (que rep el nom de “Carta de contracte social”) de les Comunitats

El projecte polític es fonamenta en la municipalització de l'economia i en la propietat i el control comunitari dels recursos productius

Autònomes Kurdes de Rojava, que recull, en la part dedicada als drets fonamentals, un seguit de drets de naturalesa econòmica, alguns dels quals no els trobaríem en cap altre text constitucional i que se situen en el mateix pla que el dret a la vida i a la llibertat. El text reivindica el dret a viure en un medi ambient saludable, basat en l'equilibri ecològic; el dret inviolable de les dones a participar en la vida política, social, econòmica i cultural; el dret fonamental al treball; la consideració específica dels recursos naturals com a riquesa pública de la societat; i el reconeixement explícit que el sistema econòmic ha d'orientar-se a proporcionar benestar general i a garantir les necessitats de les persones i garantir-los una vida digna. El conjunt de drets, que evidentment engloba les seves tres generacions, posa un èmfasi especial en els drets qualificats de “socials” o “econòmics” i els de tercera

generació (o drets “de solidaritat”), que, alhora, són assolibles únicament dins d'un marc polític i econòmic concret que trenqui amb les dèries del capitalisme. I precisament el projecte polític en el qual són reconeguts es fonamenta en la municipalització de l'economia i en la propietat i el control comunitari dels recursos productius (en contraposició, alhora, amb la propietat privada i la propietat estatal). Aquest és un dels trets definidors de Rojava i un dels puntals sobre els quals s'erigeixen les Comunitats: es trenca amb el capitalisme patriarcal i la propietat privada dels mitjans de producció, però no es preveu la propietat estatal o institucional (atesa la inexistència d'estat nació) d'aquests, sinó la comunal o comunitària. La propietat dels mitjans de producció passa a restar sota control de la comunitat, essent la població qui els gestiona i qui aprova la política econòmica, a través dels consells de barri.

La revolució kurda preveu que l'activitat econòmica i productiva diària es dugui a terme fonamentalment a través de cooperatives, com a formes democràtiques i autoorganitzades de productors.

L'economia social i el cooperativisme a Rojava

Alhora, la revolució kurda preveu que l'activitat econòmica i productiva diària es dugui a terme fonamen-

talment a través de cooperatives, com a formes democràtiques i autoorganitzades de productors. Si bé és cert que l'economia a Rojava està basada en l'agricultura de monocultiu i en una indústria molt minsa, que actualment es destina a allò que coneixem com a economia de guerra, s'està començant a implantar un sector de cooperatives dedicades a altres àmbits productius. Així doncs, hi ha des d'un conjunt de cooperatives agrícoles a les quals l'administració kurda ha distribuït terres, i que treballen per expandir l'activitat agrícola i ramadera i per augmentar i diversificar la producció, fins a un sistema acadèmic de cursos intensius en diferents especialitats que, en paraules de David Graeber, emfatitzen tant el coneixement tècnic com la gestió cooperativa; passant per la construcció de projectes econòmics d'apoderament de dones gestionats pel moviment kurd de dones.

El moviment cooperatiu i d'economia social és considerat com el centre neuràlgic del projecte polític en construcció.

Així doncs, malgrat que a Rojava, a diferència del que passa al nostre país, el moviment cooperatiu i d'economia social és encara incipient, cal subratllar que és considerat com el centre neuràlgic del projecte polític en construcció. Una organització política en què les relacions econòmiques s'orienten al servei de les persones i no pas a la maximització del benefici, en què l'economia situa al centre la solidaritat i la propietat col·lectiva. Algú ha dit que Rojava és un nou Stalingrad. Però alerta: no és només resistència i reminiscències del passat. És també futur. És feminisme que tot impregna, trencament de les relacions de poder del capitalisme patriarcal, i espai social en què l'economia solidària no és una alternativa perifèrica, sinó un vector clau en la construcció d'un món nou. ■

Què pot aportar l'economia social i solidària a la construcció d'un nou país. Una mirada al cas del Quebec

Jordi Valls i Olivé

Soci de Hobest, SCCL i col·laborador de la Coopérative de Développement Régional d'Outaouais-Laurentides (Quebec)

Una possible Catalunya independent

ha de servir per a abordar un canvi de sistema econòmic, polític i social que consolidi alternatives a les polítiques neoliberals dominants i permeti als ciutadans reconquerir drets bàsics. El procés català és una ocasió per a obrir el debat sobre el model d'economia i societat que volem construir. Al nostre país hi ha una creixent consciència que no es pot continuar amb un sistema com el que ens ha conduït a la crisi actual. ¿Sobre quines bases es pot imaginar un nou projecte que es plantegi reformes estructurals dels marcs legals i econòmics? Algunes d'aquestes demandes es poden abordar des de l'aportació de l'economia social i solidària. El cas del Quebec (Canadà) mostra una experiència en què el pes significatiu de l'economia social en el conjunt del país té una gran influència en noves formes d'organització política, econòmica i social.

L'economia social i solidària del Quebec

El Quebec és una nació francòfona de 7,5 milions d'habitants que és situada a la costa atlàntica del Canadà. La seva economia solidària és un model reeixit i de referència arreu del món. Hi han set mil empreses socials, que generen cent cinquanta mil llocs de treball (el 4% de l'ocupació total del Quebec) i que aporten 35 mil milions de dòlars anuals al PIB nacional (una xifra més elevada que la que aporta la indústria minera o el sector de la construcció).

El seu desenvolupament històric està molt lligat a la realitat nacional quebequesa i als moviments populars i d'oposició. Les primeres cooperatives van néixer fa més d'un segle com a eines de solidaritat i ajuda mútua en els sectors financer i agrari —en un Quebec (francòfon, com hem dit) rural i empobrit. Actualment, aquestes empreses han

El procés català és una ocasió per a obrir el debat sobre el model d'economia i societat que volem construir.

esdevingut grans grups cooperatius. A tall d'exemple, l'agent privat que més ocupació genera al Quebec és la cooperativa de crèdit Desjardins, i el cinquè, La Coop Fédérée, un grup cooperatiu agrari. Representen el que s'anomena la “vella” economia social: cooperatives i mútues de tradició centenària, sorgides com a respostes col·lectives a la necessitat de desenvolupament del Canadà francòfon.

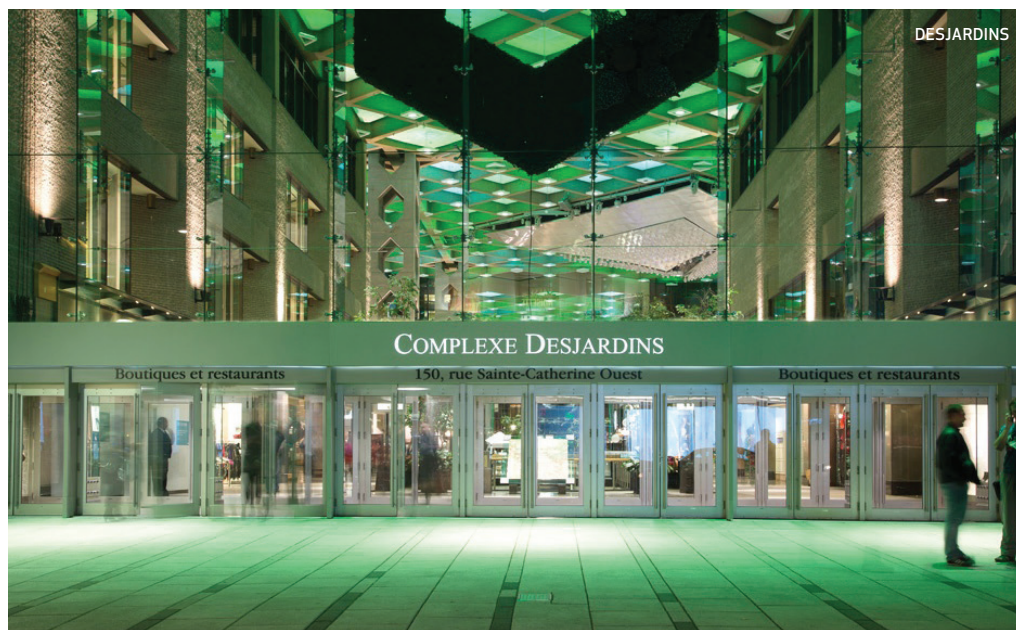
Per la seva banda, l'anomenada “nova” economia solidària té els seus antecedents en els moviments comunitaris, socials i educatius que van sorgir en la dècada dels anys seixanta del segle passat amb

L'anomenada Revolució Tranquil·la, un moviment d'afirmació nacional que donà peu al naixement del Quebec que coneixem actualment (és en aquest període que va néixer el Partit Quebequès, el principal partit independentista del país). Són moviments que prenen força amb la crisi del model fordista de la dècada dels 1980. La societat civil va començar a organitzar-se, es dotà d'instruments i va establir aliances amb el sector públic i el privat, a fi de cobrir necessitats socials. Aquesta dinàmica va viure un punt d'inflexió l'any 1996, a partir de "la Cimera de l'economia i l'ocupació" (*le Sommet de l'économie et l'emploi*): a partir d'aquell moment s'impulsà un model d'economia plural, amb un paper més significatiu del sector social.

D'altra banda, cal subratllar que els principals partits independentistes del Quebec, el Partit Quebequès (PQ) i Quebec Solidari (QS), donen un paper destacat a l'economia social en la seva agenda política. Per exemple, durant el darrer mandat del PQ (2012-2014), el Govern de Pauline Marois va impulsar la primera Llei de l'economia social del Quebec.

Cap a un model d'economia plural

El paper central que té actualment el sector cooperatiu i social en l'economia quebequesa té una clara data de referència: l'any 1996. Aquell any, el primer ministre, M. Lucien Bouchard, va convocar els agents socials a l'esmentat *Sommet de l'économie et l'emploi*, una cimera que havia de servir per a abordar la greu crisi econòmica que llavors patia el país. Aquesta capacitat de fer pinya entre el Govern i els sectors privat i públic per fer

front a situacions adverses ja s'havia anat repetint en moltes ocasions. L'any 1996, la novetat era que per primera vegada es convidava el sector social (cooperatives, associacions, moviments socials, grups comunitaris, etc.) a participar en el procés de concertació. Aquesta convocatòria va ser fruit de la pressió provocada per la "Marxa del pa i les roses" (*Marche du pain et des roses*), una forta mobilització social succeïda l'any abans com a protesta per la situació de crisi. El d'economia social és un dels dos grups de treball que es van crear per a aportar solucions davant el fort dèficit fiscal i l'alta taxa d'atur. Tenia un encàrrec governamental ben clar: buscar fórmules per a crear en un termini de dos anys, des del sector social, vint mil llocs de treball. El resultat d'aquest projecte va ser un èxit: els actors convocats van superar les expectatives, i entre els acords

presos destacava l'impuls de nous sectors emergents (escoles bressol, atenció domiciliària, gestió de residus, etc.). El Govern apostava per invertir en aquests sectors (que serien desenvolupats des de l'economia cooperativa) i, d'aquesta manera, cobrir necessitats socials no ateses fins aleshores, generar ocupació i fer aflorar l'economia submergida. Com a resultat, s'esperava compensar la inversió pública amb més recaptació fiscal i menys despesa en prestacions (atur, prestacions socials, etc.). En definitiva, amb aquell *Sommet* es van posar les bases perquè una renovada economia social esdevingués un agent rellevant en el desenvolupament econòmic del país i en la construcció de les polítiques socials. A partir d'aquell moment es començà a parlar d'"economia plural": una economia que incorpora els agents del tercer sector com a agents socioeconòmics significatius, amb un espai propi de poder polític. En aquest nou escenari, el paper de l'economia social se centra en la prestació de béns i serveis per a cobrir necessitats emergents en sectors en què l'aportació de valor social és alta, i el lucre econòmic, limitat (sector social, territori, cohesió, etc.). A partir del 1996, el sector social pren part en la institucionalització de les polítiques públiques. Tant el tercer sector com els poders públics es reconeixen com a agents per a la "coconstrucció" de polítiques socials. Això és conseqüència de la pressió que el sector comunitari i social va anar exercint

des dels anys 1980, reclamant un espai i negociant amb els poders públics. Aquest procés tampoc no s'explicaria sense la transcendental aposta que sempre han fet els sindicats per enfortir el sector cooperatiu i social, molt especialment a través de la canalització de l'estalvi de fons de pensions de treballadors gestionats per ells cap a inversions productives en les empreses d'economia social.

Així mateix, aquest procés va permetre desenvolupar serveis públics fins aleshores inexistents en l'atenció a les persones (atenció domiciliària i escoles bressol principalment). La inversió era pública, però la gestió dels serveis corresponia a entitats de l'economia solidària. Aquesta va dotar-se de nous espais d'articulació i representació. Cal destacar la constitució del Chantier de l'Économie Sociale, un organisme que agrupa una gran diversitat de xarxes d'actors (sindicats, universitats, moviments socials, actors de l'economia social o territoris), amb la missió de promoure i consolidar el sector de l'economia social i solidària com un agent important de desenvolupament econòmic i polític del país.

Aprententatges i reptes per a Catalunya

El Quebec apareix com una experiència reeixida en el camp de l'economia social i solidària. És particularment rellevant la manera com en els darrers vint anys —partint d'una solida tradició de cooperativisme i societat civil organitzada i sovint vinculada al fet nacional— ha participat activament en el desenvolupament del país en sectors com ara les polítiques socials, el desenvolupament local o l'habitatge. Això és fruit: d'una banda, d'un procés llarg i laboriós marcat per la mobilització social, per una gran capacitat emprenedora i d'innovació social i per una decidida aposta política; i de l'altra, de la voluntat de tots els agents implicats per cercar conjuntament solucions als reptes del país.

L'experiència del Quebec pot aportar idees i pistes per al moment actual que viu Catalunya, per a superar marcs de referència establerts i formes d'organització política i social. Cal avançar cap una economia del

bé comú, tot superant la dicotomia entre estat i mercat i buscant noves formes de provisió i gestió d'arrel comunitària. Fomentant polítiques públiques col·laboratives amb els ciutadans per a garantir l'estat del benestar. Al Quebec, en són un bon exemple els serveis públics d'educació infantil i els d'atenció domiciliària, que estan desplegats en unes cooperatives i associacions d'usuaris en la provisió de les quals s'implica directament la societat civil. En aquesta línia, potenciar associacions i cooperatives d'usuaris i consumidors en serveis públics o socials promou un bon increment de la democratització de l'economia i de l'estat del benestar, amb una més gran redistribució del poder cap als ciutadans.

L'experiència quebequesa mostra que l'economia social i solidària pot esdevenir un actiu rellevant per a la construcció d'un nou país: més just, més democràtic i més sostenible.

L'economia social del Quebec és, també, un exemple d'innovació institucional, ja que s'hi han superat formes de govern jeràrquiques per donar pas a processos de "coconstrucció" política. Els sectors privat, públic i social (moviments socials, sindicats, tercer sector, actors comunitaris, etc.) treballen i negocien per impulsar estratègies de desenvolupament socioeconòmic. Hi ha hagut la capacitat i l'encert d'instituciona-

litzar aquestes pràctiques i processos i convertir-les en polítiques. El resultat ha estat atendre necessitats socials que fins ara no cobrien ni el sector públic ni el privat, i assolir models de govern públic més democràtics. Això ha estat possible gràcies a una decidida voluntat política d'adoptar noves maneres de fer i a la capacitat dels actors i moviments socials per unir-se i treballar conjuntament a partir de grans consensos. En definitiva, cal potenciar l'economia social i solidària com un instrument de desenvolupament econòmic i social: potenciant l'ocupació en sectors precaritzats (gestió de residus, atenció a les persones, etc.) o afavorint la seva capacitat d'innovació social per donar resposta a noves necessitats socials (consum, finançament, habitatge, etc.). Entre els principals factors que han permès l'impuls de l'economia social al Quebec hi han els següents: la construcció de marcs institucionals favorables (a escala nacional i també local), la creació d'eines de finançament i suport, i l'aposta per una veritable articulació del sector a partir de xarxes sectorials i territorials coordinades entres si.

L'experiència quebequesa mostra que l'economia social i solidària —basada en la primacia de les persones i les seves necessitats, l'autoorganització, la participació i l'arrelament al territori— pot esdevenir un actiu rellevant per a la construcció d'un nou país: més just, més democràtic i més sostenible. ■

Un barri fet a cops de cooperació. El cooperativisme obrer al Poblenou

Montse Pallarés
@montpallares

Un barri fet a cops de cooperació és el segon volum de la col·lecció Memòria Cooperativa, de la cooperativa La Ciutat Invisible, que s'ha editat en col·laboració amb l'Arxiu Històric del Poblenou. El llibre va veure la llum la primavera del 2015 gràcies a l'èxit del verkami que va tirar endavant la cooperativa.

Aquestes dues entitats (www.laciutatinvisible.coop i www.arxiuhistoricpoblenou.cat) han possibilitat la creació d'un llibre que és destacable en molts aspectes, entre els quals hi ha la reivindicació i alhora recuperació d'una memòria històrica, social i de lluita, que no és només col·lectiva, sinó també personal. És la memòria de les cooperatives com a institucions vertebradores de la societat i de la ciutat, i també la memòria particular de dones i homes que van fer possible (amb la seva experiència, amb les seves vides concretes) que el barri que van construir s'assemblés a la ciutat a la què nosaltres aspirem.

L'obra s'emmarca en la tasca de recuperació de la memòria històrica, política i social que duu a terme La Ciutat Invisible des dels seus orígens. Una tasca imprescindible si tenim en compte l'oblit intencionat que van provocar la victòria del feixisme, amb la instauració de la dictadura corresponent, i la transició subsegüent, que van erigir l'amnèsia com a *statu quo*, com a "situació de normalitat". Per a entendre més

aquesta tabula rasa que van imposar el feixisme i el capitalisme, podeu llegir l'entrevista que vam fer al cooperativista i sociòleg Ivan Miró, soci fundador de La Ciutat Invisible i que vam publicar en el número 389 de *Cooperació Catalana*.

El prefaci del llibre una declaració d'intencions ben clara en aquest sentit: "[...] recordar el passat és un exercici que ha de servir sobretot per a imaginar el futur; així que, més enllà de la recuperació de la memòria social, aquest llibre pretén projectar el passat cap al futur per poder pensar el present." I posa de manifest "que les formes associatives que inventaren aleshores els treballadors i treballadores són plenament vigents com a models reproduïbles i adaptables a la realitat metropolitana actual".

Un barri fet a cops de cooperació s'estructura en tres parts: "Apunts per a una història social del Poblenou", "El cooperativisme obrer al Poblenou" i "Les cooperatives obreres de consum del Poblenou", i fa un recorregut per la història social i cooperativa del barri des de mitjan segle XIX fins al final del XX i els nostres dies. L'autor s'atura en determinades cooperatives emblemàtiques, com ara La Flor de Maig, i palesa la importància de la història no només per a entendre el present, sinó també per a reivindicar la necessitat de la crítica històrica i social. Com escriu Héctor Schmueller en el pròleg de *Para leer al pato*

Donald, d'Ariel Dorfman i Armand Mattelart, "nada escapa a la ideología. Nada, por lo tanto, escapa a la lucha de clases". Construir un discurs historiogràfic és també edificar els fonaments de la ciutat que vindrà. L'obra és, també, un homenatge a les dones i els homes que amb el seu esforç i la seva feina van fer possible la constitució de les cooperatives i la perdurabilitat d'aquestes.

DALMAU I TORVÀ, MARC.

Un barri fet a cops de cooperació.
El cooperativisme obrer al
Poblenou. Barcelona: La Ciutat
Invisible i Arxiu Històric del
Poblenou, 2015.
239 pàgines
21,5 x 21 cm
ISBN 978-84-938332-6-8

Aquest llibre el trobareu a la llibreria cooperativa La Ciutat Invisible, SCCL
www.laciutatinvisible.coop

LA CIUTAT INVISIBLE
COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA

Donació de llibres

1. Banca cooperativa y economía social en Europa. Madrid: UNCC, 2004.
2. BELTRAN CALVO, Vicent. Estudi geolingüístic dels parlars de la Marina Alta. L'empremta mallorquina. Pedreguer: IECMA / MACMA, 2011.
3. Catàleg. Cooperatives de Treball de Catalunya. Barcelona: CTC, 2002.
4. Consumer co-operatives in a changing world. Ginebra: ICA, 1989.
5. Economic analysis of high speed rail in Europe. Bilbao: Fundación BBVA, 2009.
6. GREENACRE, Michel. Biplots in practice. Bilbao: Fundación BBVA, 2010.
7. HERRERO, Carmen; PINTO PRADES, José Luis. Capabilities and opportunities in health. Bilbao: Fundación BBVA, 2008.
8. Immigració i emprenedoria: De l'exclusió financera a la creació d'activitats generadores de riquesa. Barcelona: Fundació Un Sol Món, 2007.
9. Informe sobre el desenvolupament humà 2006. Barcelona: Unesccat, 2006.
10. L'habitatge d'inclusió a Catalunya. Barcelona: Fundació Un Sol Món, 2007.
11. LUSA GARCÍA, Amaia. Planificació del temps de treball amb jornada anualitzada. Barcelona: CTESC, 2003.
12. Manual per a cooperatives de treball associat. Barcelona: IPFC, 1996.
13. PÉREZ GARCÍA, F; SERRANO MARTÍNEZ, L. FERNÁNDEZ DE GUEVARA, J. Estimation of social capital in the world. Bilbao: Fundación BBVA, 2008.
14. Pla català de formació de seguretat i salut laborals. Barcelona: CTESC, 2003.
15. Transparencia y sostenibilidad en las empresas de inserción aragonesas. Saragossa: Fundear, 2007.

La Biblioteca de la Fundació Roca Galès està al servei de totes aquelles persones que volen consultar temes referents a cooperativisme i economia social.

Agraïm la col·laboració de totes aquelles persones i entitats que amb les seves donacions han contribuït a assolir els 5.000 exemplars que actualment la nostra biblioteca pot oferir als seus lectors.

Segueixen arribant nous llibres, i a fi d'obtenir l'espai necessari, hem cregut oportú fer una reestructuració de la biblioteca, retirant les obres de les quals disposem més d'un exemplar, i d'aquelles que no tracten específicament dels temes sobre els quals estem especialitzats.

Cada mes, la biblioteca de la Fundació Roca i Galès publicarà a Cooperació Catalana un llistat de quinze títols d'aquest tipus de material.

Aquests llibres podran ser obtinguts de forma gratuïta per qualsevol persona o entitat que hi estigui interessada.

Com obtenir aquests llibres:

- Cal demanar-los per telèfon o per fax a la bibliotecària en horari de la biblioteca.
- Durant un període de trenta dies posteriors a la seva publicació.
- Els llibres s'hauran de recollir a la Fundació Roca i Galès i prèviament s'haurà d'omplir una fitxa amb les dades personals.
- En cap cas no es podrà fer un ús comercial del material obtingut.
- Les peticions seran ateses per rigorós ordre de comanda.

BIBLIOTECA DE LA FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Horari:
De dilluns a dijous de 9 a 13 h.
Dimarts i dijous de 16 a 19h.
Telèfon: 93 215 48 70
Fax: 93 487 32 83
a.e.: biblioteca@rocagales.cat
www.rocagales.cat

La Biblioteca de la Fundació Roca i Galès ha rebut de nou una extensa donació de llibres de temàtica cooperativista, economia social, medi ambient i altres, que ha incorporat als seus fons. Tot i això, té un considerable romanent que posa a disposició de les persones i entitats que hi puguin estar interessades. Cal convenir dia i hora amb la bibliotecària per venir a triar-los.

Retalls

Elisenda Dunyó

Annals of Public and Cooperative Economics Annales de l'Économie Publique, Sociale et Coopérative

Núm. 2. Juny del 2015. Lieja (Bèlgica)

apce.ciriec@ulg.ac.be
APCE@wiley.com
pse@periodicals.com
www.wileyonlinelibrary.com

Revista de periodicitat trimestral escrita en llengua anglesa. Publicada pel CIRIEC-Internacional. Inclou articles científics, amb molt de contingut informatiu basat en anàlisis i estudis fets per experts, que tracten qüestions generals relacionades amb l'economia social, com ara: les empreses de participació pública, la nova economia, les cooperatives, les associacions, les fundacions i les institucions sens ànim de lucre. Aquest número inclou onze articles, dels qual reproduïm uns quants títols, que són prou explícits respecte als continguts corresponents. "Presentació: Temes d'actualitat i reptes de l'economia social", "La justícia social i el futur de l'economia social", "Incentius i reglaments interns de les empreses d'inserció social a França", "La quota de mercat d'organitzacions amb ànim de lucre i sense". "Evidències, perspectives i desafiaments en els canvis en el finançament públic de les associacions de voluntaris francesos", "Cooperatives de cafè a Malawi", "El paper de la proximitat en els valors de les preferències, en l'estudi del consumidor cooperatiu, sostenibilitat i qualitat de les cooperatives més grans del món", "Representació interna i esquerdes entre diferents sectors, com a antecedents per al bon funcionament del consell a les empreses socials. ■

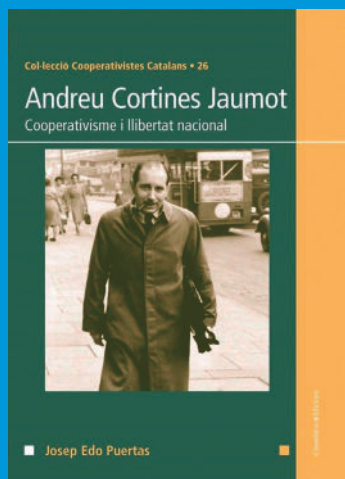
Alternativas Económicas

Edició especial. Experiències per a compartir
 Núm. 49. Barcelona, 2015

contacto@alternativaseconomicas.coop
www.alternativaseconomicas.coop

Hem escollit aquest número especial de la revista per la seva temàtica i per l'exposició tan pràctica que fa. Agrupa diferents experiències per a compartir. Així, amb aquesta petita guia es poden aprofitar els avantatges de l'economia col·laborativa. Ens donen a conèixer totes les iniciatives que durant el nostre dia a dia tenen impacte en l'organització de l'economia col·laborativa i les condicions de vida dels ciutadans. Tal com s'indica a la publicació basant-se en un estudi d'una sociòloga, professora de la universitat de Boston, en podem distingir quatre grans categories: redistribució de béns, reutilització de béns duradors, intercanvi de serveis i compartició d'actius productius (serien les cooperatives). En el sumari, la revista es distribueix en deu seccions, més els subgrups més específics. Cada secció es divideix en "Coneixement", "Causes", "Viatges", "Coses", "Espai", "Transport", "Diners", "Creació", "Oci", "Temps". La publicació acaba amb un directori complet. ■

Col·lecció Cooperativistes Catalans

Altres títols de la col·lecció

1. GAVALDÀ, Antoni
Josep M. Rendé i Ventosa
2. ANGUERA, Pere
Antoni Fabra Ribas
3. CASANOVES I PRAT, Josep
Lladó i Quintana
4. JIMÉNEZ NAVARRO, Àngel
Sants Boada i Calsada
5. FERRER I GIRONÈS, Francesc
Joan Tutau i Vergés
6. VICEDO RIUS, Enric
Enric d'Hostalric i Colomer
7. GAVALDÀ, Antoni
Benet Vigo i Trulls
8. PLANA I GABERNET, Gabriel
Josep Roca i Galès
9. COMAS I CLOSAS, Francesc
Leonci Soler i March
10. POMÉS, Jordi
Salvador Pagès Inglada
11. AUDÍ, Pere - ORESANZ, Toni
Joaquim Llorens Abelló
12. BOSH I CUENCA, Pere
Pere Dausà i Arxer
13. DUCH PLANA, Montserrat
Micaela Chalmeta
14. SUÑÉ MORALES, Jordi
Miquel Mestre i Avinyó
15. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Josep Cabeza i Coll
16. SERRANO I BLANQUER, Jordi
Joan Salas Antón
17. GARAU ROLANDI, Miguel
Joan Peiró i Belis
18. BOSCH I CUENCA, Pere
Jaume Rossich i Bassa
19. PIÑANA EDO, Marcel·li
Joan Mestre i Mestre
20. HERNANDEZ BENAVENTE, Santos
Josep Espriu i Castelló
21. ROTGER I DUNYÓ, Agnès
Joan Ventosa i Roig
22. PONS I ALTÉS, Josep M.
Pere Boldú i Tilló
23. VALLÈS I MARTÍ, Josep Maria
Albert Talavera i Sabater
24. MIRÓ, Ivan i DALMAU, Marc
Joan Rovira Marqués
25. IBARS CHIMENO, Teresa
Màrius Pons Sumalla
26. EDO PUERTAS, Josep
Andre Cortines Jaumot

26

EDO PUERTAS, Josep
Andreu Cortines Jaumot

Col. Cooperativistes Catalans, 26

Ed. Fundació Roca i Galès amb Cossetània Edicions

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

Aragó, 281, 1r 1a - 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870 - www.rocagales.cat

facebook.com/fundacio.rocagales.5

@rocagales

FUNDACIÓ ROCA I GALÈS
Aragó, 281, 1r- 1a. 08009 Barcelona
Tel. 932 154 870
www.rocagales.cat
cc@rocagales.cat
[@rocagales](https://twitter.com/rocagales)

cooperació
CATALANA

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Entitat _____
Nom _____ Cognoms _____
Adreça _____
Codi postal _____ Població _____
Telèfon _____
Correu electrònic _____
NIF _____

O Desitjo subscriure'm fins nou avís a la revista Cooperació Catalana

Preu subscripció anual (11 núms.) 30 €

Forma de pagament

☐ Transferència IBAN ES37 2100 3014 7625 0001 8353

☐ Xec bancari adjunt a nom de: FUNDACIÓ ROCA I GALÈS

☐ Domiciliació bancària: Nom titular: _____

Entitat bancària: _____

Codi BIC: _____

Codi IBAN:

_____|_____|_____|_____|_____|_____|

